

Code of Practice Honden

Inhoudsopgave

Inleiding

I. Het intern traject

Socialisatie en training

Geschiktheidscriteria voor herplaatsing

Selectieproces

II. Het overgangstraject

Vorbereiding voor herplaatsing

Documentatie

Een nieuwe eigenaar vinden

Overdracht naar nieuwe eigenaar

Kosten

III. Het externe traject

Nieuwe omgeving

Follow-up en nazorg

IV. Bijlagen

Bijlage 1: De socialisatie van honden

Bijlage 2: De socialisatie en training van honden

Code of Practice | Honden

Socialisatie

Hoewel het geen wettelijke eis is, wordt aanbevolen om honden te socialiseren voordat deze in dierproeven worden gebruikt. Dit draagt bij aan een succesvolle en effectieve herplaatsing van voormalige proefdieren. Daarom wordt aanbevolen om bij de fokker al met de socialisatie te beginnen. Gebruikers van proefdieren worden geadviseerd om dieren te verwerven die als voorbereiding op laboratoriumprocedures en op het leven in een huiselijke omgeving zijn gesocialiseerd. Aanbevolen wordt om de socialisatie en training tijdens het verblijf van het dier bij de vergunninghouder voort te zetten.

Selectie

Honden die levend uit een dierproef komen en niet hergebruikt kunnen of mogen worden, kunnen voor herplaatsing in aanmerking komen. Bij het bepalen van de geschiktheid voor herplaatsing moet rekening worden gehouden met de leeftijd en levensverwachting, de algehele gezondheid en de psychosociale toestand van het dier en, indien van toepassing, de impact van eventuele operaties. De Instantie voor Dierenwelzijn adviseert de vergunninghouder over de geschiktheid van het dier voor herplaatsing. Dit advies komt tot stand na overleg met de aangewezen dierenarts, een gedragsdeskundige en/of de verzorger van het dier.

Vorbereiding voor Herplaatsing

Zodra de kandidaten voor herplaatsing zijn geïdentificeerd, begint het overgangstraject, waarin de dieren worden voorbereid op hun nieuwe thuis. Daarbij moet rekening worden gehouden met socialisatie, gewenning, training en veterinaire verzorging. Voordat het dier aan de nieuwe eigenaar wordt overgedragen, wordt een gezondheidscontrole uitgevoerd door een voor de diersoort deskundige dierenarts. Daarnaast wordt er een rapport over het gedrag opgesteld door een gedragsdeskundige en/of de verzorger die het meest bekend is met het dier.

Een nieuwe eigenaar

Een goede match tussen de hond en zijn nieuwe eigenaar(s) is essentieel voor het succes van herplaatsing. De nieuwe leefomgeving van de hond moet voldoen aan de behoeften en eventuele problemen van het dier. Daarom is het noodzakelijk dat relevante informatie wordt uitgewisseld en betrokkenen goed worden geïnformeerd. Het is raadzaam om een gespecialiseerde partij bij het herplaatsingsproces te betrekken. Dat kan een externe partij zijn, maar ook een in herplaatsing gespecialiseerde partij binnen de vergunninghoudende instelling.

Overdracht naar nieuwe eigenaar

Herplaatsing gaat over het algemeen gepaard met een overdracht van eigendom. Het is belangrijk dat rekening wordt gehouden met de juridische aspecten van overdracht van eigendom. Documentatie over de uitgevoerde gezondheidscontrole, de medische geschiedenis van de hond en informatie over zijn gedrag wordt aan de nieuwe eigenaar(s) verstrekt.

Follow up

Nieuwe eigenaars moeten ervan verzekerd zijn dat na herplaatsing advies altijd beschikbaar is. Door vier tot acht weken na herplaatsing een follow-upbezoek te brengen kan het gedrag van het dier in de nieuwe leefomgeving worden beoordeeld en kunnen er vragen en/of problemen worden besproken waarmee de eigenaar en/of herplaatsingsorganisatie mogelijk worden geconfronteerd.

Inleiding

Het doel van deze Code of Practice is het borgen van de kwaliteit van leven van voormalige proefhonden die levend uit een dierproeventraject komen en voor herplaatsing in aanmerking komen.

I. Het interne traject Socialisatie en training

Hoewel het geen wettelijke eis is, wordt aanbevolen om honden te socialiseren voordat deze voor dierproeven worden gebruikt, om de kans op een succesvolle en effectieve herplaatsing te vergroten. Een vroege socialisatie draagt bovendien bij aan het goed functioneren van de honden in een laboratoriumomgeving. Het wordt aanbevolen dat de gebruikers van proefdieren dieren verwerven die voor dierproeven zijn gesocialiseerd en die vertrouwd zijn met de stimuli en situaties waarmee voormalige proefdieren in een huiselijke omgeving worden geconfronteerd. Fokkers dienen derhalve te beschikken over een compleet socialisatieprogramma, dat wordt voortgezet tijdens het verblijf van het dier bij de vergunninghouder.

Training van de honden is erop gericht dat zij:

1. kunnen functioneren in een laboratoriumomgeving
2. kunnen deelnemen aan dierproeven zonder gedrag dat op angst of leed duidt
3. na herplaatsing goed kunnen functioneren in een huiselijke omgeving

Elke vergunninghouder dient te bepalen welke combinatie van vaardigheden hun honden moeten leren, afhankelijk van de routine waarmee de dieren worden geconfronteerd. De vaardigheden die nodig zijn om aan proeven te kunnen deelnemen zullen per vergunninghouder sterk verschillen. Alle dieren moeten zodanig worden getraind dat ze vertrouwd zijn met de procedures waaraan ze bij proeven worden onderworpen.

Tijdens het verblijf bij de vergunninghoudende instelling moeten vaardigheden worden ontwikkeld die nodig zijn binnen een huiselijke omgeving. Voorbeelden daarvan zijn basisgehoorzaamheid, zoals naast de verzorger lopen zonder te trekken, mensen begroeten zonder tegen ze op te springen en aan de leiband langs andere honden lopen zonder te trekken. De training dient te worden gebaseerd op positieve bevestiging. Er mag geen gebruik worden gemaakt van straffen, d.w.z. het gebruik van aversieve technieken zoals waterspuitflessen, 'corrigerende' halsbanden en dergelijke.

Honden die aan mensen gewend zijn zullen minder stress ervaren dan honden die dat niet zijn. De kans op een succesvolle herplaatsing neemt toe, als de hond met veel verschillende mensen interactie heeft. Op deze manier krijgt de hond vertrouwen in de omgang met mensen.

Het trainingsplan dient er enerzijds op gericht te zijn honden vaardigheden aan te leren die nodig zijn voor het uitvoeren van biotechnische proeven, en anderzijds op het voorbereiden van de hond op de overplaatsing naar een huiselijke omgeving. Bij deze Code of Practice is een voorbeeld van een socialisatieproces gevoegd, plus diverse oefeningen die kunnen worden opgenomen in een trainingsplan.

De effectiviteit van de training dient regelmatig te worden geëvalueerd, waarna eventueel de nodige wijzigingen kunnen worden aangebracht om een optimale training en het gewenste eindresultaat te garanderen. De ontwikkeling van de hond tijdens het socialisatieproces en de training moet worden gemonitord. Daarbij worden niet alleen de prestaties van de hond bij specifieke trainingsoefeningen beoordeeld, maar ook het karakter en gedrag van het dier moeten worden beoordeeld, zodat de verzorger kan bepalen of deze zijn verbeterd dan wel verslechterd.

Geschiktheidscriteria voor herplaatsing

Volgens artikel 13d van de Wet op de diersoepen kan een dier alleen voor herplaatsing worden vrijgegeven als (a) de gezondheidstoestand van het dier het toelaat; (b) er geen gevaar bestaat voor de volksgezondheid, de diergezondheid of het milieu en (c) er passende maatregelen genomen zijn om het welzijn van het dier te waarborgen.

De kwaliteit van leven is cruciaal bij het beoordelen van de geschiktheid van een dier. Een voormalige proefhond kan alleen een huisdier worden als deze in een huiselijke omgeving kan functioneren. Daarom moet bij de beoordeling van de geschiktheid voor herplaatsing worden gekeken naar de kwaliteit van leven, niet de overlevingskans. Bij de beoordeling van het dier moeten de volgende aspecten worden meegenomen:

- de leeftijd en levensverwachting van het dier
- de algemene gezondheid van het dier
- de psychologische toestand van het dier
- indien van toepassing, de impact van operaties die voorafgaand aan de herplaatsing nodig zijn

Het dier moet in goede, niet per se in optimale, gezondheid verkeren. De nieuwe eigenaar moet om kunnen gaan met een (mogelijke) aandoening. Als het dier een medische indicatie heeft kan het alsnog zeer geschikt zijn voor herplaatsing, op voorwaarde dat er een realistische en redelijke behandeling voorhanden is, zodat de prognose op lange termijn goed is. Ook in dat verband moet de nadruk liggen op het borgen van de kwaliteit van leven van het dier.

Er zullen gezondheidsrapporten beschikbaar worden gemaakt en er zal advies worden gegeven met betrekking tot eventuele zoönosen. Zo komt *Campylobacter* in de meeste hondenpopulaties voor; het is meestal asymptomatisch, maar kan wel op mensen worden overgedragen. Een virusstatus op zich is geen reden om niet tot herplaatsing over te gaan.

Als besloten is om een dier voor herplaatsing vrij te geven wordt het dier indien nodig geopereerd, bijvoorbeeld om geïmplanteerde instrumenten te verwijderen. Tegen dergelijke operaties bestaan geen juridische bezwaren. Het doel van een dergelijke operatie is om verder lijden tot een minimum te beperken. De dierenarts beslist of er wel of niet wordt geopereerd, op basis van een beoordeling van de verwachte impact van de operatie, de verwachte kwaliteit van leven op de lange termijn én de balans daartussen.

Selectieproces

Het uiteindelijke besluit om een dier wel of niet te herplaatsen ligt bij de vergunninghouder. De vergunninghouder wordt geadviseerd door de Instantie voor Dierenwelzijn (IvD). De IvD brengt advies uit nadat overleg heeft plaatsgevonden met de aangewezen dierenarts, een

gedragsdeskundige (expert met formele kwalificaties op het gebied van normaal en abnormaal gedrag van een diersoort en gedragsbeheersing en -verandering) en/of de dierenverzorger die verantwoordelijk is voor de dagelijkse verzorging van het dier.

- De aangewezen dierenarts draagt bij aan de beoordeling van de gezondheid van het dier. Deze beoordeelt de mogelijkheden met het oog uitsluitend op de kwaliteit van leven van het dier.
- Een gedragsdeskundige en/of de verzorger die het best bekend is met het dier/de diersoort dient het gedrag en de geschiktheid voor herplaatsing van het dier te beoordelen. Er kan informatie worden ingewonnen bij andere bronnen, zoals de aangewezen dierenarts of, indien van toepassing, de verzorger van het dier. Dierenartsen en diervverzorgers die dit type beoordeling doen, dienen een goed inzicht te hebben in soort specifiek gedrag, inclusief ongewenst of afwijkend gedrag, gedragsbeheersing en -verandering én het stellen van een prognose van eventueel ongewenst of afwijkend gedrag.

II. Het overgangstraject

Het proces wordt gecoördineerd door een herplaatsingsorganisatie. Dat kan een externe organisatie zijn – geen particulier persoon, maar bijvoorbeeld een onafhankelijke organisatie met ervaring op het gebied van de herplaatsing van (proef-)dieren – maar ze kan ook deel uitmaken van de vergunninghoudende instelling die dieren vrijgeeft voor herplaatsing.

Het is van belang dat gedurende het gehele proces de geldende beleids- en juridische kaders in acht genomen worden, zoals het

Besluit Houders van Dieren en de beleidsregels kwaliteit opvang dieren.

Vorbereiding voor herplaatsing

Als eenmaal duidelijk is welke dieren vrijgegeven worden voor herplaatsing, worden deze verder voorbereid op hun nieuwe thuis. Bij de voorbereiding van de dieren moet aandacht worden besteed aan de volgende aspecten:

Socialisatie, gewenning en training

Volgens artikel 13e van de Wet op de dierproeven (Wod)¹⁰ moet er een herplaatsingsprocedure worden toegepast die voorziet in de socialisatie van de voor herplaatsing vrij te geven dieren. Het belang van socialisatie is in een eerdere paragraaf al benadrukt.

Zintuiglijke prikkels moeten deel uitmaken van de training. Het is raadzaam om dieren in het laboratorium in het kader van het normale gewenningsproces zo veel mogelijk bloot te stellen aan verschillende visuele, tactiele en auditieve prikkels. Idealiter doen alle proefhonden ervaring op met mensen van beide geslachten en uiteenlopende verschijning. Mannen met baarden, mensen met een bril, mensen met verschillende soorten kleren aan en mensen die grote voorwerpen dragen zijn allemaal een waardevolle prikkel voor proefdieren. Dieren kunnen ook moeite hebben met wennen aan kinderen en dieren van

¹⁰ **Artikel 13e van de Wet op de dierproeven (Wod):** Wanneer de fokker, leverancier of gebruiker overgaat tot vrijgave ter adoptie van dieren die zijn gebruikt of bestemd waren om te worden gebruikt in een dierproef, past deze een adoptieprocedure toe, die voorziet in de socialisatie van de voor adoptie vrij te geven dieren. Indien het wilde dieren betreft, doorlopen deze indien nodig een reïntegratieprogramma voordat zij opnieuw in hun habitat worden geplaatst.

een andere soort. Volgens dierenwelzijnsorganisaties is dat de meest voorkomende reden voor het mislukken van herplaatsing. Ook tactiele prikkels zijn belangrijk. Denk daarbij aan verschillende ondergronden, zoals gras of tapijt.

Veterinaire zorg

Streng toezicht op de gezondheid van proefdieren is al een voorwaarde voor de verzorging en het gebruik daarvan, maar een aanvullende specifieke beoordeling door een dierenarts en bevestiging van vaccinatie en certificering zijn essentieel. De dieren worden ontwormd en er wordt een geschikte vorm van anticonceptie overwogen.

Documentatie

Een hond wordt vergezeld van één rapport, met daarin relevante informatie over:

- de gezondheid
- het gedrag (ook met betrekking tot een huiselijke omgeving)
- het welzijn
- de medische toestand
- de medische geschiedenis
- medisch advies

Voordat het dier aan de nieuwe eigenaar wordt overgedragen, moet door een voor de diersoort deskundige dierenarts een gezondheidscontrole worden uitgevoerd. De dierenarts bepaalt of het dier gezond is, dan wel een medische aandoening heeft waarvoor de prognose bij een realistische behandeling op lange termijn goed is. Dit gezondheidsrapport wordt verstrekt aan de nieuwe eigenaar(s) van

de hond. Het welzijnsdagboek van de hond, met daarin informatie over het huisvestingsverleden en het karakter van de hond, wordt bijgevoegd. Ook de medische geschiedenis van het dier dient goed gedocumenteerd te zijn, en voorzien van passend advies in geval van potentiële zoönoses.

Daarnaast wordt er een rapport over het gedrag opgesteld door een gedragsdeskundige en/of de verzorger die het meest bekend is met het dier. Het gedragsprofiel van de hond beschrijft de vaste karaktereigenschappen, de omgang met andere honden en mensen, het gedrag in een nieuwe of onbekende omgeving én eventuele angsten, ongewenste gedragingen of gedragsproblemen van de hond. Ook eventuele gevallen van agressie moeten in het rapport worden opgenomen.

Een nieuwe eigenaar vinden

Om te voorkomen dat proefhonden in een emotionele opwelling worden gekocht, dienen alleen goed geïnformeerde en getrainde personen in aanmerking te komen als mogelijke nieuwe eigenaar. De selectie van potentiële nieuwe eigenaars kan worden gebaseerd op de volgende criteria:

- motivatie
- de (persoonlijke/gezins-) situatie en de omgeving van het huis
- de bereidheid om lessen te nemen aan een hondenschool
- de bereidheid om indien nodig professioneel advies in te winnen

Het is belangrijk dat de verwachtingen aan het begin van het proces worden afgestemd en dat aan potentiële nieuwe eigenaars wordt uitgelegd wat zij kunnen verwachten, mede in verband met (latere) huisbezoeken.

Eigenschappen van nieuwe eigenaar:

- Potentiële eigenaars moeten goede kennis hebben van het houden en verzorgen van honden. Daaronder valt (1) kennis van de algemene behoeften van honden, met name wat betreft lichaamsbeweging, sociale behoeften en preventieve veterinaire zorg (vaccinaties, ontwormen et cetera). Ook dienen potentiële eigenaars inzicht te hebben in het trainen van honden door middel van positieve beloning, alsmede de lichaamstaal en het gedrag van honden. Daarnaast moeten zij aantonen (2) over de financiële middelen en tijd te beschikken die nodig zijn om een hond te kunnen verzorgen. Tenslotte moeten potentiële eigenaars (3) inzicht hebben in de individuele behoeften van de hond die zij willen adopteren. Daaronder vallen ook de specifieke gedragingen en veterinaire behoeften van het dier.
- Met het oog op de hierboven genoemde punten 1 en 2 dient de herplaatsingsorganisatie honden uitsluitend te plaatsen bij potentiële eigenaars die aantoonbaar kennis hebben van het houden en verzorgen van honden en die over de tijd en financiële middelen beschikken die daarvoor nodig zijn.

Er kunnen workshops of trainingssessies worden georganiseerd om ervoor te zorgen dat potentiële eigenaars goede informatie en advies ontvangen over de optimale omgang met eventuele problemen. Om te voorkomen dat de dieren voor (commerciële) fokdoeleinden worden gekocht, kan worden overwogen het dier te steriliseren.

Het is de verantwoordelijkheid van de Instantie voor Dierenwelzijn en/of de herplaatsingsorganisatie om de hond goed te beoordelen op eventueel ongewenst gedrag dat gevolgen kan hebben voor de

geschiktheid als huisdier. Problemen die vaak voorkomen bij voormalige proefhonden zijn: angst gerelateerde gedragsstoornissen, bijvoorbeeld angst voor mensen, voorwerpen of dieren die in een laboratoriumomgeving niet vaak voorkomen, plassen of ontlasten op ongewenste plaatsen, scheiding gerelateerde problemen et cetera.

Medisch dossier en advies

Het is de verantwoordelijkheid van de Instantie voor Dierenwelzijn en/of de herplaatsingsorganisatie om de potentiële eigenaar te informeren over de medische geschiedenis van de hond. Daarbij moet speciaal de nadruk worden gelegd op aanwezige medische aandoeningen en de zorg daarvoor, alsmede rasspecifieke medische problemen die zich kunnen voordoen naarmate de hond ouder wordt. Voor een succesvolle herplaatsing is het essentieel dat deze informatie wordt afgestemd op de individuele hond die wordt herplaatst.

Overdracht naar nieuwe eigenaar

De herplaatsing gaat meestal gepaard met een overdracht van eigendom. Het is belangrijk dat daarbij rekening wordt gehouden met de juridische aspecten van overdracht van eigendom.

Kosten

De vergunninghoudende instelling dient er rekening mee te houden dat het herplaatsen van voormalige proefdieren kosten met zich meebrengt. Er worden kosten gemaakt bij het interne traject, bijv. voor socialisatie, training, vervoer en, indien van toepassing, operaties, én bij het externe traject, bijv. voor aanpassingen aan de tijdelijke huisvesting om deze geschikt te maken voor het dier,

medische kosten, et cetera. Alle kosten moeten worden meegenomen in de overweging.

III. Het externe traject

Nieuwe omgeving

De geschiktheid van de nieuwe thuisomgeving is bepalend voor het succes van herplaatsing. Voor een goede match tussen hond en nieuwe eigenaar is het belangrijk om rekening te houden met de persoonlijke situatie van de nieuwe eigenaar en de omgeving van zijn/haar woning.

Follow-up en nazorg

Nieuwe eigenaars moeten ervan worden verzekerd dat zij altijd advies kunnen vragen. Advies kan worden verstrekt door deskundige en competente personen, bijvoorbeeld een daartoe aangewezen persoon bij de vergunninghoudende instelling, een speciaal aangewezen lokale dierenarts of, als er een herplaatsingsorganisatie betrokken is, een van de medewerkers daarvan. Indien nodig kan er specialistisch advies worden ingewonnen bij een gedragsdeskundige of dierenarts. Door één tot twee maanden na de herplaatsing een follow-upbezoek te brengen kan het gedrag van het dier in de nieuwe leefomgeving worden beoordeeld en kunnen er vragen en/of problemen worden besproken waarmee de eigenaar en/of herplaatsingsorganisatie eventueel wordt geconfronteerd.

Elk dier reageert anders op de herplaatsing naar een nieuwe omgeving. Voor dieren die niet gewend raken aan hun nieuwe thuis moet iets anders worden geregeld. Daarbij is het mogelijk dat het dier

weer terugkeert naar de herplaatsingsorganisatie. De redenen waarom het dier niet heeft kunnen wennen moeten zorgvuldig worden geanalyseerd. Als het dier als geschikt wordt beschouwd, dan moet er al het redelijke aan worden gedaan om ervoor te zorgen dat een volgende poging wel slaagt. Daarbij kan worden gedacht aan het inschakelen van een (veterinair) gedragsdeskundige of andere specialist om de geschiktheid van het dier en de toekomstige eigenaar te beoordelen en de gedragsverandering en -beheersing van het huisdier in de nieuwe omgeving te begeleiden.

IV. Bijlagen

Bijlage 1: De socialisatie van honden

Er zijn verschillende manieren om honden te socialiseren en te trainen. Hieronder worden voorbeelden gegeven van aspecten die in een socialisatieprogramma aan bod kunnen komen.

Elke hond die als pup door een vergunninghouder wordt verworven moet een socialisatie- en trainingsprogramma doorlopen dat naar beste weten afdoende is om te garanderen dat de hond de vaardigheden ontwikkelt die nodig zijn om te kunnen leven in een onderzoeksinstituut en later een huiselijke omgeving. Als dit niet gebeurt, zal dat later leiden tot ongewenst gedrag en risico's opleveren voor het welzijn van de hond. Met name voor honden tot vier maanden oud is een op maat gemaakt socialisatieprogramma nodig, plus een trainings- en oefeningsprogramma dat speciaal is ontwikkeld voor jonge en jongvolwassen honden.

Op maat gemaakt socialisatieprogramma voor honden tot vier maanden oud

Doel	Onderdelen van socialisatieprogramma
Vaardigheden ontwikkelen voor het leven in een laboratoriumomgeving	<p>Blootstelling aan alle aspecten van de laboratoriumomgeving</p> <p>Bekend raken met verschillende soorten mensen, zodat de honden niet bang zijn voor vreemden (bijv. bezoekers)</p> <p>Vanaf jonge leeftijd bekend raken met een kennel, voor de ontwikkeling van een juist bindingsprofiel (zelfverzekerd bij de interactie met mensen, zonder overmatige binding of leed als er geen mensen aanwezig zijn)</p> <p>Interactie met nestgenoten en verschillende soorten volwassen honden voor de ontwikkeling van de juiste sociale vaardigheden</p>
De ontwikkeling van vaardigheden voor de te ondergane verzorging en deelname aan proeven	<p>Vroegtijdige positieve associaties met de omgang met mensen, zodat de honden zonder angst door een dierenarts kunnen worden onderzocht of voor een proef worden ingezet</p> <p>Op tijd beginnen met de training voor speciale vereisten voor proeven, zodat de honden volledig getraind zijn voor de deelname aan proeven</p>
Vaardigheden ontwikkelen voor het leven in een huiselijke omgeving	<p>Blootstelling aan aspecten van een huiselijke omgeving die verschillen van die van een laboratorium-omgeving (geluid en aanwezigheid van huishoudelijke apparatuur et cetera)</p> <p>Basisgehoorzaamheidstraining en training in vaardigheden die van een hond als huisdier worden verwacht (lopen aan de leiband, opzitten et cetera)</p>

Trainings- en oefeningsprogramma voor jonge en jongvolwassen honden

- a. Om de socialisatie voort te zetten.
- b. Om aan de behoefte aan lichaamsbeweging te voldoen en ongewenst gedrag als gevolg van te weinig stimulatie en grote opwinding te voorkomen.
- c. Om te voldoen aan alle trainingsbehoeften. Dit omvat specifieke, consistente trainingen op basis van positieve beloning om ongewenst gedrag te voorkomen dat een hond minder geschikt maakt voor dierproeven of een huiselijke omgeving.

Bijlage 2: De socialisatie en training van honden

Er zijn verschillende manieren om honden voor te bereiden op proeven. Hieronder wordt een voorbeeld gegeven van een mogelijke opzet voor een trainingsprogramma.

Socialisatie

Pups van 0-8 weken oud -> Verblijf in de kraamafdeling

Het socialisatieproces begint bij honden direct na de geboorte, wanneer de pups worden geholpen om aan mensen te wennen. Nadat de moederhond is bevallen en de pups droog heeft gelikt, kunnen deze worden opgepakt om hun geslacht en gezondheid te bepalen. Praat daarbij met zachte, rustige stem tegen de pups.

De conditie van de moederhond en de pups wordt elke dag gecontroleerd. Praat ook daarbij rustig tegen de pups.

Begin als de pups drie weken oud zijn met hen aaien en optillen. Houd de contactmomenten kort: til de pups even op, aai hen en praat tegen hen, en zet hen dan weer in het nest.

Vanaf de leeftijd van vier weken mogen de pups de werpkist uit en krijgen ze extra melk. De pups worden getraind in het drinken van melk uit een metalen kom door ze naast de kom te plaatsen.

De socialisatietraining wordt ook geïntensiveerd:

- De pups worden één voor één opgetild en wat langer vastgehouden terwijl ze voorzichtig worden geaaid.
- De pups worden op hun rug gelegd.
- Hun voorpoten worden één voor één vastgepakt en een stukje opgetild (om hen te laten wennen aan bloedafname).
- De staart wordt een klein stukje opgetild (om hen te laten wennen aan rectale temperatuuropname).
- De kop wordt vastgehouden en iets naar achteren gedrukt terwijl de nek wordt geaaid (om hen te laten wennen aan bloedafname).
- Als ze naar de speelplaats worden gedragen, krijgen ze toch al een leiband om.

Tijdens dit alles wordt er met rustige stem gesproken, wat als beloning functioneert. Deze socialisatieoefeningen duren in eerste instantie heel kort, maar per week wordt iedere oefening met ongeveer een minuut verlengd.

Nadat bovenstaande oefeningen zijn afgerond, speelt de dierenverzorger met de pups in de kennel of op de speelplaats. De pups trekken daarbij aan de laarzen e.d. van de verzorger en leren met speeltjes te spelen.

Vanaf de leeftijd van zes weken worden de pups getraind in het aan de leiband lopen. Dat wordt gedaan door middel van positieve bevestiging.

Deze trainingsoefeningen worden dagelijks gedaan, tot dat de pups acht weken oud zijn en de zorgafdeling verlaten. Als de pups langer dan acht weken op de zorgafdeling verblijven, is het belangrijk dat de trainingsoefeningen doorgaan tot het moment waarop ze de afdeling verlaten.

Pups van 8-16 weken oud -> Verblijf in de onderzoeksinstelling

Het is belangrijk dat er na aankomst in een nieuw gebouw regelmatig, en bij voorkeur dagelijks, iets met de pups wordt gedaan. Het is erg belangrijk om ze te helpen aan hun nieuwe verzorgers te wennen. Daarnaast moeten de pups wennen aan het nieuwe speelgoed. Om de belangstelling van een pup voor een speelgoedje te wekken, kan de verzorger dat wegtrekken, zodat het jachtinstinct van de pup wordt geactiveerd.

Als de kennels worden schoongemaakt kunnen de pups samen met de andere pups in de dierenkamer worden losgelaten (op voorwaarde dat de testprocedure dat toestaat) om de socialisatie in het kader van een groep verder te ontwikkelen. Ook op deze momenten moet er speelgoed voor de pups aanwezig zijn.

Jongvolwassen en volwassen honden >16 weken

Als de kennels worden schoongemaakt kunnen de honden samen met de andere honden in de dierenkamer worden losgelaten (op voorwaarde dat de vruchtbaarheidscyclus en de testprocedure dat

toestaan), waar ze speelgoed krijgen om mee te spelen. Het speelgoed moet regelmatig worden verwisseld om gewenning en verveling te voorkomen. Elke dierenkamer heeft twee kratten met verschillend speelgoed: een krat voor de even weken en een voor de oneven weken. De verzorger houdt de honden tijdens het schoonmaken van de kennels goed in de gaten en grijpt in als er wordt gevochten. De verzorger houdt contact met de honden door met hen te communiceren en hen regelmatig te aaien.

Trainingsoefeningen

Algemeen

Een hond leert sneller als hij eraan gewend is dat hij met voer wordt beloond. Omdat we dat niet altijd doen, is ook onze stem een belangrijk middel om een hond mee te belonen. De verzorger beslist op basis van eigen ervaring en inzicht of de hond tijdens de training met voer of met de stem wordt beloond.

Belonen met voer

Het gevaar van belonen met voer is dat de hond zijn verzorger als het ware kan trainen om hem te voeren, bijvoorbeeld door druk gedrag te vertonen totdat hij wordt beloond of door zonder opdracht bepaalde taken uit te voeren waarvan hij weet dat ze worden beloond. Daarom moet het moment waarop voer als beloning wordt verstrekt zorgvuldig worden gekozen. Een onterechte beloning kan ongewenst gedrag versterken.

Als voer als beloning wordt gebruikt, moet de hond niet direct nadat hij 's morgen of 's middags is gevoerd worden getraind. Verminder de dagelijkse hoeveelheid voer met het voer dat als beloning wordt gegeven.

Train de hond zodanig dat hij alleen voer aanneemt wanneer hij rustig is en bijvoorbeeld zit of rustig naast de verzorger staat. Honden die zich goed gedragen kunnen in de loop van de dag ook op willekeurige momenten voer door de tralies van de kennel aangereikt krijgen om ze te belonen (lees: te trainen).

Belonen met de stem

Honden moeten niet voortdurend met voer worden beloond. Als ze een taak snel of goed uitvoeren, kunnen ze ook worden beloond met de stem (afhankelijk van de ervaring van de verzorger, zie hierboven onder 'Algemeen').

8 weken en ouder

Staan

Het commando 'staan' wordt getraind zodat de hond effectief kan worden beoordeeld op lokale reacties, om het makkelijker te maken om rectaal de temperatuur op te nemen en om de hond te wegen of biotechnische tests uit te voeren.

Om te voorkomen dat pups opgroeien tot opvliegende honden, worden zij alleen opgepakt (beloond) als ze zich rustig gedragen. Zet de pup op de onderzoekstafel en laat hem rustig staan. Als de pup onrustig is, wordt deze niet met de stem terechtgewezen, maar in plaats daarvan kort opgetild, met beide handen onder zijn oksels. De verzorger maakt geen oogcontact en houdt de hond van zich af. Zodra de hond geen weerstand meer biedt en rustig in de handen van de verzorger hangt, laat deze hem weer zakken. Een andere methode is de pup bij borst en achterhand oppakken, wachten totdat deze tot rust komt en hem dan weer op de tafel zetten.

Train de hond nergens anders voor voordat deze heeft geleerd om koest te zijn. Angstige pups vormen een uitzondering: tegen hen moet tijdens deze trainingsoefening wel worden gesproken om hen tot rust te brengen.

Zitten

Als de hond eenmaal is getraind om rustig te staan is het tijd om het zitten te trainen. Train de hond door met één hand rustig op zijn achterhand te drukken en hem met de andere hand tegen zijn borst naar achteren te duwen.

Als de hond dit eenmaal heeft geleerd, kan hij verder worden getraind door alleen op zijn achterhand te drukken om hem te laten zitten.

De hond voor bloedafname laten wennen aan het elektrische scheerapparaat

Als de hond eenmaal rustig kan zitten, kan zijn nek voorzichtig worden uitgestrekt om de druk op de halsader te verhogen. Aai met de achterkant van het scheerapparaat rustig over de nek van de hond. Als de hond nerveus wordt van het geluid van het scheerapparaat, kan het zinvol zijn deze op enige afstand van de hond al aan te zetten en dan pas dichterbij te komen.

Strek één voor één de voorpoten uit en aai met de achterkant van het scheerapparaat rustig over de ader van de middenvoet.

Met de hond aan de leiband lopen

Haal de hond uit de kennel en doe een halsband met leiband om zijn nek. Zet geen druk op de hond door aan de leiband te trekken, maar laat de hond eerst wennen aan de situatie. Gebruik een rustig

commando of speeltje om ervoor te zorgen dat de hond volgt. Loop met de hond rond zonder aan de leiband te trekken en stop elke keer wanneer hij zich verzet. Beng hem dan weer aan het lopen met wat rustige woorden of een speelgoedje.

Als de hond absoluut niet aan de leiband wil lopen, wikkel deze dan om zijn nek of laat hem deze over de grond achter zich aan slepen, zodat de hond eraan kan wennen. Maak de leiband los, loop van de hond weg en roep hem of laat een speelgoedje over de grond weggrollen. Zorg ervoor dat de hond wanneer deze voorzichtig begint met lopen zich ontspant, door met een speelgoedje te gooien of weg te lopen en hem te roepen. Als de hond eenmaal wat meer ontspannen is en meewerkt, kan de leiband weer ter hand worden genomen en kan met de hond aan de leiband worden rondgelopen.

Stop met lopen als de hond begint met rennen en aan de leiband trekt, en loop pas weer verder als de hond is gekalmeerd. Als de hond gaat zitten wanneer hij naast de verzorger stilstaat, kan dat worden beloond met een positief woord. Dat geldt ook als de hond rustig aan de leiband naast de verzorger loopt.

Met een loopplank op de onderzoekstafel klimmen

Met een loopplank kunnen de honden zelf de onderzoekstafel op lopen, zodat de diervorzorger hen niet hoeft te tillen. Er zijn twee manieren om dit te trainen: 1) zelfstandig, zonder leiband, of 2) aan de leiband.

1. Zelfstandig, zonder leiband: de verzorger zet de pup op de loopplank en lokt die met een verbaal commando, een speelgoedje

of een hondenkoekje naar boven, daarbij eventueel helpend met de hand. Als de pup dit eenmaal redelijk goed kan, kan een tweede verzorger hem op een paar meter van de tafel neerzetten en dan van achter de tafel de pup enthousiast roepen en tegelijk een speelgoedje of hondenkoekje aanbieden. Als de pup dan probeert de loopplank te beklimmen, heeft hij mogelijk hulp nodig van de tweede verzorger. Staat een pup eenmaal op de onderzoekstafel, dan kan hij enthousiast worden beloond met positieve woorden en/of een speelgoedje of hondenkoekje. Herhaal dit een aantal keren (maximaal drie). Laat de pup niet over de loopplank naar beneden lopen, dat is niet goed voor zijn botten, die nog niet geheel ontwikkeld zijn. Honden kunnen vanaf twaalf maanden oud de loopplank aflopen.

2. Aan de leiband: dit werkt alleen als de pup al getraind is in het lopen aan de leiband. Loop rustig naar de loopplank met de pup en leid deze met rustige verbale commando's naar boven. Het kan nodig zijn om de pup met de hand te ondersteunen. Honden van twaalf maanden en ouder kunnen op dezelfde wijze worden getraind om de loopplank af te lopen.

De hond op zijn rug laten keren

Het kan nodig zijn dat de hond op de onderzoekstafel op zijn rug moet liggen zodat zijn buik kan worden onderzocht. Er kan een speciale onderlegger worden gebruikt om de hond comfortabel in positie te houden. Let op: dit moet zorgvuldig worden gedaan, aangezien de hond het als extreme vorm van dominantie kan ervaren als hij op zijn rug wordt gelegd en gehouden; pups zullen dit eerder accepteren dan volwassen honden. Laat de hond niet onnodig lang op zijn rug liggen.

Een pup kan makkelijk met één hand onder zijn buik worden omgekeerd en op zijn rug op de onderlegger worden gelegd. Als de verzorger een hand op de buik van de pup houdt, zal deze rustig op de onderlegger blijven liggen. In de meeste gevallen zal het ook rustgevend werken als de verzorger de hond over zijn buik aait.

Volwassen honden gaan eerst op de onderzoekstafel staan.

Houd voorovergebogen over de hond de twee voorpoten en de twee achterpoten elk met een hand vast en leg de hond voorzichtig op zijn zij op de oplegger. Draai de hond vervolgens op zijn rug. Houd één hand op de borst van de hond als hij zich verzet. Hoe minder de hond zich verzet, hoe minder druk er op zijn borst moet worden gezet.

Vervoer

Proefhonden verhuizen in hun leven heel wat keren van kennel. Als de hond naar een andere kennel in hetzelfde gebouw wordt verplaatst, kan deze daar aan de leiband naartoe lopen. Als hij naar een andere locatie moet worden vervoerd (of als hij herplaatst wordt), moet hij in een transportkooi worden vervoerd. Om honden hun leven lang stressvrij in een transportkooi te kunnen vervoeren is het raadzaam om deze oefening te blijven herhalen, ook nadat de pup de zorgafdeling achter zich heeft gelaten. Laat de hond enkele minuten op een rustige plek in de transportkooi staan. Het kan nuttig zijn om de hond voor deze oefening met voer te belonen. Als de hond rustig accepteert dat hij in de kooi zit, hoeft de oefening maar kort te duren. Probeer voor onrustige honden een stil moment voor deze oefening te vinden. Reageer nooit op geagiteerd gedrag en beloon de hond wanneer deze weer rustig is.

Het karakter bepalen

Bij proefhonden wordt onderscheid gemaakt tussen vier verschillende karaktertypes:

Type A: De hond komt vrijwillig naar de verzorger en ondergaat vrijwillig biotechnische tests.

Type B: De hond komt vrijwillig naar de verzorger maar is erg onrustig, waardoor het lastig is om biotechnische tests uit te voeren.

Type C: De hond aarzelt maar komt uiteindelijk naar de verzorger. Dit soort hond ondergaat tests vrijwillig, maar vertoont onderdanig gedrag.

Type D: De hond is zenuwachtig en komt niet naar de verzorger. Dit soort hond moet vaak in toom worden gehouden en bijt (of gaat dat later doen). Hij is lastig onder controle te houden en te testen en probeert te ontsnappen wanneer hij daartoe kans ziet.

Trainingsresultaten en het vaststellen van het karakter

De resultaten van elke trainingsoefening worden op het trainingsformulier genoteerd. Per dier wordt één formulier gebruikt, waarop ruimte is voor meerdere trainingsdata. Zo is het eenvoudig om de resultaten van de vorige oefening te bekijken en vast te stellen waar nog aandachtspunten liggen. Er wordt een score van 1 tot 3 toegekend, waarbij 1 voor een zeer slecht trainingsresultaat staat, een 2 voor een slecht resultaat en een 3 voor een goed resultaat. Ook een indicatie van het karakter wordt op dit formulier genoteerd, zodat de verzorger kan zien of het karakter van de hond is verbeterd of juist verslechterd.